

NOVÁK Csaba Zoltán

Maros megye és Marosvásárhely 1989. december 22. – 1990. május 23.

1989. december 22.

A Nicolae Ceaușescu menekülése utáni órákban a főtéren összegyűlt több ezer ember előtt szónokolt: Király Károly, Bota Mihai őrnagy, Sütő András, Man Nistor tanár, Sorin Barbu egyetemista. Délután a Kultúrpalotában megalakult Maros megye ideiglenes vezetősége. Maros megyében az első számú vezető Király Károly lett, helyettesei Man Nistor és Sorin Moldovan. (*Novák Csaba Zoltán interjúja Moldovan Sorinnal 2011. április 3-án, Marosvásárhelyen. Az interjú lelőhelye: Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Kolozsvár. Dokumentumtár, 1989-es interjúk tára.*)

1989. december 22.

Este újraindította adását a marosvásárhelyi rádióstúdió (1985-ben zárták be). (*Népújság. 1989. dec. 23.*)

1989. december 23.

Délután ismét tanácskozássra ült össze az új hatalmi szerv, tisztázni a helyzetet és kiegészíteni a képviselői kört. Megalakult a Nemzeti Megmentési Front Maros Megyei Tanácsa (NMF MMT, Consiliul Județean Mureș al Frontului Salvării Naționale – CJM FSN). A tanácsban a fontosabb gyárak, üzemek, intézmények, a hadsereg és a történelmi egyházak küldöttei kaptak helyet. A tanács összetétele még mindig ideiglenesnek számított. A megye más részeiből, intézményeiből még vártak később érkező küldötteket. Az NMF Maros megyei tanácsának tagjai: Banciu Maria (törvényszéki bírónő), Bancu Emilian (sebész), Báthori István (lakatos), Béres András (egyetemi tanár), Bíró Helén (pedagógus), Blasech Adrian (tehnikus), Bota Mihai (őrnagy), Ceușan Alexandru (tanár), Chincișan Ioan (mérnök), Cătărig Ioan (mérnök), Ceuca Cornel (jogász), Csirkuly Sándor (munkás), Cojocar Constantine (katonatiszt), Colceriu Anton (ezredes), Csibi

János (tűzoltó), Dunca Ioan Ștefan (ügyvéd), Dăneșan Ioan (közgazdász), Dobre Enacu (tűzoltó), Făgăraș Angela (kereskedelmi alkalmazott), Fülöp Dénes (református lelkész), Florian Aurel (nyugdíjas), Farkas Gyula (hegesztő), Demeter András (egyetemista), Fânaru Constantin Adrian (lakatos), Todor Elek (operatőr), Gudiu Mircea (szerszámlakatos), Grecu Gheorge (egyetemi tanár), Hajdu István (kutató), Hunyadi András (rendező), Illyés Kinga (színművész), Jakabffy Attila (mérnök), Gâlea Valer (mérnök), Gampe Árpád (programozó), Gheorghe Cornel (mérnök), Kiss András (közgazdász), Kádár Tünde Ildikó (erdész), Kocsis Sándor (egyetemista), Körmöczky Zoltán (mérnök), Incze Edmond (villanyszerelő), Moldovan Sorin (munkás), Király Károly (mérnök), Man Nistor (tanár), Moldovan Florin (egyetemista), Kincses Előd (ügyvéd), Markó Béla (író), Ballai Sándor (munkás), Szepessy László (laboráns), Szabó György (orvos), Șuteu Mircea (almérnök), Szabó László (tűzoltó), Scieciu Ioan (ezredes), Szász István (munkás), Sasu Emil (közgazdász), Sin Mihai (író), Sütő András (író), Pol Vasile (munkás), Rădescu Vlad (színész), Pop Dorel (mérnök), Todea Alexandru (lelkész), Olaru Dana (egyetemista), Tzala Gerhard (lakatos), Pol Mircea (mester), Oltyán László (író), Teodorescu Adrian (áruszakértő), Timár Ferencz (technikus), Mihály József (munkás), Vasluian Ioan (mérnök), Vodă Eugen (almérnök), Popa Emanoil (almérnök), Tőkés András (tanár), Pleșa Octavian (orvos), Walter Iosif (közgazdász), Jenei József (lakatos), Târnăveanu Emil (mérnök), Faluvégi Attila (munkás), Mal Ionel (munkás) (*Népújság*. 1989. dec. 24.)

1989. december 23.

Megalakították a Nemzeti Megmentési Front Maros Megyei Tanácsának szakbizottságait. Létrejött a lakosság élelmezéséért felelős bizottság és az orvosi ellátást koordináló munkacsoport. Kinevezték a mezőgazdaságért felelős munkatársakat is. (*Népújság*. 1989. dec. 24.)

1989. december 23.

Megalakították Marosvásárhely municípium városi ideiglenes tanácsát, majd másnap kibővítették. Az új szerv Végrehajtó Bizottságának összetétele: Ioan Judea elnök, Sanda Veronica Moldovan és Weszely Tibor alelnökök, Iuliu Suciu titkár, Liebhart Mihály,

Borbély László, Uifălean Sorin, Király István és Gálfalvi György tagok. (*Cuvântul Liber*. 1989. dec. 24.)

1989. december 24.

Több marosvásárhelyi román értelmiségi – arra a hírre, hogy megalakult az RMDSZ – megbeszéléseket kezdeményezett egy olyan szervezet létrehozására, amely a magyarság megszerveződésének ellensúlyát képezhetné. A megbeszélés résztvevői: Florin Demian, Simion Sălăgean, Lazăr Lădariu, Grigore Ploeșteanu, Mariana Ploeșteanu, Silviu Olaru, Ludovic Dogar, Remus Dogar, Vasile Pop, Pavel Ormenișan, Cornel Lupea, Ioan Nuțiu Pop, Ioan Ogneanu, Mircea Man, Dumitru Pop, Sever Ormenișan, Călin Ormenișan, Constantin Găbudeanu, Ioan Moldovan, Nicolae Marian, Florin Radu Demian, Ioan Sabău. (Valentin Borda: *Vatra Românească*. Editura Petru Maior, Târgu Mureș, 1995. 51. p.)

1989. december 26.

Megalakult a Tîrgu-Mureș – Marosvásárhely Baráti Platform (Platforma prieteniei de la Tîrgu-Mureș – Marosvásárhely) marosvásárhelyi román és magyar humanértelmiségiek, újságírók, vezető lelkészek részvételével. A platform célja a román–magyar viszony új alapokra helyezése, a sovinizmus és nacionalizmus elleni közös fellépés. (*Cuvântul Liber*. 1989. dec. 29.)

1989. december 26.

Megalakult a MADISZ (Magyar Demokrata Ifjak Szövetsége) marosvásárhelyi szervezete. (*Népújság*. 1990. jan. 5.)

1989. december 27.

A Maros Megyei Könyvtár olvasótermében megbeszélést tartott a leendő Román Tűzhely Egyesület (Uniunea Vatra Românească) egyik kezdeményező magja, az ún. „könyvtári csoportosulás” (értelmiségiek, tiszték, jogászok, orvosok), ahol a résztvevők saját szervezet létrehozásáról döntöttek. (V. Borda *i.m.*)

1990. január 3.

Újjáalakult az NMF Maros Megyei Tanácsa. Az új tanács 51 tagot számlált és a vállalatok, intézmények, a városi és a községi tanácsok jelöltjeiből állították össze. Helyet kaptak benne a honvédelem, a kisipar, a tanügy, az ifjúság, az egészségügy, az igazságszolgáltatási szervek és kulturális intézmények képviselői is. Az NMF Maros Megyei Tanácsának végrehajtó bürojának (titkárságának) összetétele: Király Károly elnök, Scriciu Ioan első alelnök, Gîlea Valer és Kincses Előd alelnökök, Băculea Dan Eugen titkár, Pop Dorel, Jakabffy Attila, Man Nistor és Virág György tagok. Az NMF Maros Megyei Tanácsa szakbizottságainak vezetői: Virág György – gazdasági fejlesztés- és újjáépítés; Walter József – szervezési; Pop Dorel – ifjúsági ügyek; Man Nistor – tudomány és oktatási; Smaranda Enache – kulturális; Hîrșan Viorel – környezetvédelem; Jakabffy Attila – nemzetiségi; Körmöczky Zoltán – helyi közigazgatás. (*Népújság*. 1990. jan. 4.)

1990. január 8.

Az NMF Maros Megyei Tanácsa kinevezte a Maros megyei Polgármesteri Hivatal fő vezetőit: Gabor Valeriu polgármester, Burkhard Árpád polgármester-helyettes, Matei Viorica titkár, Chirpelean Ioan, Ceuca Cornel, Rettegi Károly, Ciurcă Nicolae, Walter József és Sándor Júlia tanácsstagok. (*Népújság*. 1990. jan. 9.)

1990. január 8.

Délután kijelölték a Marosvásárhelyi municípiumi Polgármesteri Hivatal ideiglenes vezetőségét: Moldovan Dumitru polgármester, Onucsán Attila polgármester-helyettes, Popa Iuliana titkár, Baciu Elisabeta, Ioanciu Nicolae, Man Ioan Eugen és Szabó Andrei tagok. (*Népújság*. 1990. jan. 9.)

1990. január 13.

A *Népújság*ban Török László azt nehezményezi, hogy Marosvásárhely vezetőségében alulreprezentáltak a magyarok: a hét tagú vezetőségből csak kettő magyar. (*Népújság*. 1990. jan. 13.)

1990. január 13.

Az NMF Maros Megyei Tanácsa Végrehajtó büroja határozatot hozott arról, hogy alakítsák újjá az NMF Marosvásárhelyi municípiumi tanácsát, valamint a Marosvásárhelyi municípiumi polgármesteri hivatalt. Ennek érdekében a vállalatoknak és az intézményeknek küldötteseket kellett delegálniuk a január 18-án tartandó vezetőség-választó gyűlésre. (*Népújság*. 1990. jan. 14.)

1990. január 13.

Az RMDSZ marosvásárhelyi országos tanácskozásán jelen volt Pálfalvi Attila egyetemi tanár, az oktatási miniszter-helyettes, aki beszámolt mindarról, amit e téren megvalósítottak és megvalósítani terveznek. Pálfalvi hangsúlyozta, hogy ahol nem zavarja az oktatás menetét, csak ott szabad azonnali változtatásokat eszközölni (azaz újra magyar iskolákat beindítani), például Kolozsváron két iskola esetében sikerült megoldani, mert a román osztályokat a volt pártiskola épületébe költöztették. Ahol tanterem, vagy tanárihiány állna fenn, ott őszig kell várni, és a vakáció ideje alatt kell megejteni az átszervezést, hangsúlyozta Pálfalvi. Arra is felhívta a figyelmet, hogy a vidéki iskolák visszamagyarosítását el lehet kezdeni, de oly módon, hogy a román ajkú gyerekek ne kerüljenek hátrányos helyzetbe. Pálfalvi elmondta, hogy minden tantárgyat lehet (és kell is) magyarul tanítani. Pálfalvi arról is beszélt, hogy őszől Kolozsváron újraalakul a Bolyai Tudományegyetem, amely egyesíteni fogja a különféle felsőoktatási intézmények magyar fakultásait (ez érinti a marosvásárhelyi OGYI-t és a Szentgyörgyi István Színművészeti Egyetemet, valamint a kolozsvári zenekonzervatóriumot). (*Népújság*. 1990. jan. 16.)

1990. január 15.

Az NMF Maros Megyei Tanácsa Végrehajtó Büroja közleményt adott ki, amelyben közölték, hogy utasították a kerületi államigazgatási szerveket, hogy ott, ahol indokolt, a helységek, egységek, intézmények stb. nevét írják ki az együtt élő nemzetiségek nyelvén is. (*Népújság*. 1990. jan. 16.)

1990. január 16.

A *Népújság*ban megjelent a Marosvásárhelyi Gyógyszervállalat (ellátási körzete Maros és Hargita megye) dolgozóinak petíciója, amelyben az aláíró 271 személy kérte a marosvásárhelyi gyógyszerészeti fakultás visszaállítását, a magyar és román nyelven történő oktatás bevezetését és egy gyógyszerészeti középiskola-képző osztály létrehozását magyar és román nyelven a Marosvásárhelyi Egészségügyi Líceumban. Emellett kérték az egészségügyi technikum újraindítását és a gyógyszerészasszisztensek jogainak visszaállítását. (*Népújság*. 1990. jan. 16.)

1990. január 16.

A *Cuvântul Liber* napilapban Gáll Ferenc szovátai polgármester, az NMF Szováta városi Ideiglenes Tanácsa, a Szovátai Polgármesteri Hivatal és a RMDSZ szovátai Ideiglenes Bizottságának nevében cáfolta azokat a Szabad Román Televízióban megjelent híreket, mely szerint a helységben román–magyar ellenségeskedések lettek volna. (A településen a forradalom ideje alatt pártaktivisták és milicisták lakásait dúlták fel.) (*Cuvântul Liber*. 1990. jan. 12.)

1990. január 18.

Sor került az NMF Marosvásárhelyi municípiumi tanácsának újraválasztására. Heves viták után az a döntés született, hogy a tanács 27 tagjából 13 legyen román, 13 magyar és 1 német. Ezt követően megválasztották a bírót (titkárságot), 4+4+1 nemzetiségi összetételben. Elnöke: Judea Ioan, alelnökök: Târnăveanu Emil, Weszely Tibor. Titkárok: Liebhart Mihail, Borbély László, Király István, Gálfalvi György, Uifălean Sorin. Kijelölték a marosvásárhelyi polgármesteri hivatal vezetését is. Polgármester: Orbán Dezső, helyettes polgármester: Moldovan Sanda, titkár: Togănel Ioan, tanácsstagok: Hayek Horst, Puskás Attila, Onucsán Attila és Ioancio Nicolae. (*Népújság*. 1990. jan. 19.)

1990. január 19.

Az NMF Maros Megyei Tanácsa határozatot hozott arról, hogy a Papiu Ilarian Líceumot román tannyelvűnek, a Bolyai Farkas Líceumot pedig magyar tannyelvűnek nyilvánítják, de az oktatás zavartalansága érdekében a tanulók és tanszemélyzet kölcsönös

átköltöztetésére a folyó tanév után kerül sor. (*Bernády György Közművelődési Alapítvány*, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, VI-3 melléklet, 1–2. p.)

1990. január 22.

Marosvásárhelyen, az Építőipari- és Szerelési Tröszt (TCM) épületében megalakult a Vatra Românească Szövetség. (V. Borda *i.m.* 51. p.)

1990. január 24.

Az NMF Marosvásárhely Municipiumi Végrehajtó Bizottsága megbeszélésre hívta össze a Bolyai és Papiu líceumok tantestületét a két oktatási intézmény helyzetének megvitatására. A találkozón a román tanárok a magyarok szeparatizmusára hivatkozva megtagadták a szétválást, egyes források szerint pedig a szót kérő Kincses Elődöt lehurrogták. Ezt követően a Bolyai magyar tanárai kivonultak a teremből.

A Maros Megyei Posta- és Távközlési Igazgatósága (DJPT Mureș – Direcția Județeană de Poștă și Telecomunicații Mureș) székhelyéről (Postapalota, Újposta), este fél kilenc és kilenc óra között (munkaidő lejártá után), egy táviratot küldtek szét az ország több megyéjébe „a Maros Megyei Posta- és Távközlési Igazgatóság román kezdeményező bizottsága” nevében, magyarellenes, és uszító tartalommal. (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 17.)

1990. január 25.

Szászrégeni, Görgény-völgyi és a Maros felső folyása-menti falvak lakóinak részvételével létrejött egy ideiglenes kezdeményező bizottság a Román Testvériség Mozgalom megalakítására (Grupul de inițiativă al mișcării „Frăția Românească”). Közleményük szerint a *Cuvântul Liber* román nyelvű napilapban megjelent közlemény (a Bolyai Farkas Líceumnak kizárólag magyar tannyelvű oktatási intézménnyé való átalakítása) és az ugyanott, később megjelent cikkek hatására döntöttek a szervezet létrehozása mellett. A kezdeményező bizottság tagjai kijelentették, hogy egyetértenek az NMF programjával és kezdeményezik, hogy a román alkotmányban csak egy hivatalos

nyelvet ismerjenek el, a románt, ezáltal álljanak ellen a nacionalista és sovinszta jellegű megnyilvánulásoknak.

1990. január 29.

Megtartotta első bővített ülését a Papiu Ilarian Líceumban a leendő Vatra Românească Szövetség elődje (ekkor még Uniunea Românilor Transilvăneni – Erdélyi Románok Szövetsége néven), amelyen csatlakozott hozzá a Frăția (Testvériség) szervezet, a marosvásárhelyi román nemzetiségű jogászok Dreptatea (Igazság) egyesülete és a román Diákliga. (V. Borda *i.m.*)

1990. január 30.

A *Cuvântul Liber* napilapban közölték az RMDSZ marosvásárhelyi szervezetének felhívását a román nemzetiségű lakossághoz. A közlemény kihangsúlyozta, hogy a magyarságnak nincsenek revizionista szándékai, a románokkal itt akarnak együtt élni. A közlemény hangsúlyozta, hogy a magyarság saját középiskolákat kíván létrehozni, saját autonóm kulturális intézményeket, hogy szabadon használhassa anyanyelvét. A felhívás emlékeztetett arra, hogy nem az itt élő magyarok a románság ellenségei, hanem a kommunista diktatúra és annak cinkosai, akik most sem tesznek egyebet, mint összeugrasztják a két nemzetiséget, hogy hasznot húzhassanak az ennek nyomán támadó felfordulásból. (*Cuvântul Liber*. 1990. jan. 30.)

1990. januárban

A hónap egy nem pontosított napján a Maros megyei Zágor helységben a roma nemzetiségű lakosság elhatározta, hogy kikergetik a faluból a románokat, szászokat (még kb. egy tucat magyar nemzetiségű is élt a településen), hogy az csak tisztán roma nemzetiségű falu legyen. A délután öt órakor kezdődő összetűzés során a roma támadók előbb a helybeli büfében lévőket ütlegelték, majd a két rendőr-altisztre is kezet emeltek. Ennek következtében általános verekedés robbant ki. A számbeli többségben lévő romák (kb. 500 személy) elől a falu többi lakosa a rendőrség épületébe menekült. A romák ezt ostrom alá vették és a felgyújtásával fenyegetőztek. Segesvárról erősítés érkezett, 25 rendőr és a 01494 sz. katonai egység két szakasza, akik könnygázgránátok segítségével,

este nyolc órára helyreállították a rendet. 20 romát őrizetbe vettek. (*Cuvântul Liber*. 1990. márc. 7.)

1990. január végén

Az iskola jövőjét illető sikertelen tárgyalások után a Bolyais magyar tanulók kéréseik teljesítésének érdekében ülésstrájkot kezdeményeztek.

1990. február 1.

A *Népújság* közli az Oktatásügyi Minisztérium közleményét. Ebben Mihai Şora oktatásügyi miniszter ismertette a nemzeti kisebbségek líceumi oktatásában bekövetkezett változásokat. Egyes esetekben közös megegyezéssel megoldották az egynyelvűvé válást, más esetben tárgyalások folytak a megfelelő megoldás megtalálásáért. Voltak megoldatlan esetek is, de ezeket az 1990–1991-es tanév végéig megoldhatónak ítélte. A közlemény 15 olyan megye adatait is közölte, ahol a nemzeti kisebbségek anyanyelvén is folyik oktatás, ezek szerint 126 líceum vagy tagozat közül 103 líceumban magyar nyelven, 21-ben német nyelven, és egy-egy líceumban szlovák és ukrán nyelven is folyik az oktatás. Abban a 103 líceumban, ahol magyar nyelven is folyik az oktatás, 62-ben (60%) közös beleegyezéssel megoldódtak a „hálózati és iskoláztatási problémák”, és 36-ban (35%) az őszi tanévtől kezdik az új megoldásokat alkalmazni, és 5-ben még keresték a megoldásokat. A 21 német nyelven is oktató líceum közül 16-ban (76%) a felvetett problémákat közös megegyezéssel megoldották, 5 líceumban pedig az ősztől alkalmazzák az új megoldásokat. Hargita megye 20 líceuma közül 17-ben átcsoportosították a tanulókat, így olyan új osztályokat hoztak létre, amelyekben az oktatás kizárólag magyar nyelven folyik és ugyanígy jártak el Kovászna megye mind a 11 líceumában. A közlemény szerint „a megoldás fázisában vannak a marosvásárhelyi Bolyai Farkas és Al. Papiu Ilarian líceumokkal kapcsolatos problémák is.” (*Népújság*. 1990. febr. 1.)

1990. február 1.

A *Népújságban* bemutatták a város bevezető útjaira kitett, a Târgu Mureş – Marosvásárhely feliratú kétnyelvű táblát. (*Népújság*. 1990. febr. 1.)

1990. február 1.

Nyilvánosan is megalakult a Vatra Românească Egyesület egy több ezer, marosvásárhelyi és Maros megyei személy részvételével zajló gyűlésen, ahol ismertették és megszavazták a szervezet programját. A gyűlésen felszólalt Zeno Opriș, Gh. Roșca, Virgil St. Hobai, Radu Ceontea, Valeriu Lazăr, Ana Bad, Ioan Sabău, Mariana Ploștenau, Dumitru Pop, Radu Zernoveanu, Florin Damian, Vasile Urdea, Dumitru Cofariu. A cikk szerint a VR nem politikai szervezet, célja a demokrácia megerősítése, a nemzetiségek békés együttélése, a nemzet több ezer éves hagyományainak ápolása. A gyűlésen jelen volt Ion Scriciu tábornok (a Maros megyei NEIT elnöke) is, aki az egyesület tevékenységét illető egyes követendő irányvonalakat sugallt. (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 4.)

1990. február 1.

Megválasztották a Maros Megyei Tanfelügyelőség vezetőségét. A titkos választáson Nicolea Ciurcăt választották főtanfelügyelőnek, magyar helyettesévé Tőkés Andrást, míg román nemzetiségű helyettesévé Cherteș Aurelt választották. (*Népújság*. 1990. febr. 2.)

1990. február 3.

Mihai Șora tanügyminiszter táviratban utasította a Maros Megyei Tanfelügyelőséget és az NMF Maros Megyei Tanácsát, hogy a Bolyai Líceum román osztályaiból alakítsanak egy líceumot, amely a második évharmadtól – átmeneti jelleggel – az Almérnöki Intézet (ma: Petru Maior Tudományegyetem főépülete) épületében működik majd. (*BA*, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, XII-1. sz. melléklet, 1. p. és VI-3 melléklet, 2–3. p.)

1990. február 5–6.

A *Cuvântul Liber* napilapban közölték a Nemzeti Parasztpárt (Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat – PNȚCD) és a Szociáldemokrata Párt (Partidul Social-Democrat – PSD) Maros megyei szervezete Egyeztető Tanácsának állásfoglalását az iskolaügy kapcsán. Ebben egyrészt indokolták fellépésük szükségességét (a Tanügyminisztériumra

nehezedő külső és belső nyomás miatt az oktatási tevékenység destabilizálására került sor a Bolyai Líceumban és a megye más tanintézményeiben). Közleményükben egyetértettek a kisebbségek jogainak bővítésével, de a helyi hatóságokkal együtt, konszenzussal hozott intézkedésekkel összhangban. Elítélték a kerülőutak igénybevételét a nemzetiségi előnyök biztosításához. Kérték az új megyei NEIT-et, hogy tájékoztassa a közvéleményt a destabilizálást előidéző személyekről és tevékenységükről. (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 7.)

1990. február 7.

A déli órákban a Bolyai Líceum román nemzetiségű tanulói tüntettek az iskola udvarán. Tiltakoztak az iskolák tervezett, nemzetiségi alapon való szétválasztása ellen, valamint azért, mert a hét elején a tévében bejátszottak egy, a Bolyai Líceum magyar tanulóival készült felvételt, akik elmondták arra vonatkozó kívánságukat, hogy a tanintézmény a továbbiakban csak magyar tannyelvű legyen. A tüntetők szerint egyoldalúan mutatták be az iskolával kapcsolatos magyar véleményeket és nem konzultáltak a román diákokkal. A résztvevő tanulók a Bolyai Líceum udvaráról átmentek a város központján, majd a Sportcsarnoknál gyülekeztek, közben szeparatizmus ellenes jelszavakat skandáltak. (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 8.)

1990. február 7.

Az NMF municípiumi Tanácsának székháza előtt spontán tüntetésre került sor, ahol a résztvevők munkát követeltek. (*Népújság*. 1990. febr. 8.)

1990. február 8.

A marosvásárhelyi Sportcsarnokban a Vatra Românească Egyesület nagygyűlést tartott. A körülbelül 15 ezer főre becsült tömeg a megye több településéről gyűlt össze. A rendezvényt Ioan Sabău (bíró) nyitotta meg, majd felszólalt Dumitru Pop, (a nyárádtői IPB Ungheni vállalat főkönyvelője), Florin Damian (az Orvosi Gyógyszerészeti Intézet könyvtárának igazgatója), Zeno Opriș (a marosvásárhelyi Ortopédiai és Traumatológiai Klinika orvosa), Ioan Ognean, Mariana Florea (a *Cuvântul Liber* újságírónöje), Silviu Moraru (az OGYI diákja), Silviu Olariu (a Maros Megyei Klinikai Kórház aligazgatója),

Radu Oproiescu (a Bolyai Farkas Líceum tanára), Radu Ceontea (a *Vatra* újság szerkesztőségének titkára), Mircea Mihail és Ștefan Urda (esperes, a gyulafehérvári ortodox püspökség részéről). A *Cuvântul Liber* értékelése szerint a résztvevők egy szövetséget kötöttek a román nép egységéért, a szeparatista és autonomista törekvések leveréséért, és testvériségért az együttlakó nemzetiségekkel. (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 10.)

1990. február 9.

Találkozóra került sor a marosvásárhelyi városházán Octavian Stănășilă tanügyminiszter-helyettes, Demény Lajos tanügyminiszter-helyettes, a megyei tanfelügyelőség vezetősége és egyes pedagógusok részvételével, a megye oktatási problémáinak rendezése érdekében. A tanácskozás rendkívül feszült légkörben zajlott le, mert a városháza előtti téren a marosvásárhelyi líceumok és szakiskolák román nemzetiségű tanulói, szüleik és tanáraik (körülbelül ezer fő) be nem jelentett és nem engedélyezett tüntetést tartottak és hangosan tiltakoztak a Tanügyminisztérium szétválasztásra utasító döntése és Kincses Előd személye ellen. Hans Otto Stampf tanügyminiszter-helyettes aláírásával újabb határozat született, amely letiltotta a két iskola azonnali szétválasztását. Előírta továbbá, hogy a Maros Megyei Tanfelügyelőség február 27-ig készítsen egy tanulmányt a középiskolai oktatás helyzetéről. A határozat leszögezte, hogy 1990 szeptemberétől a Bolyai Farkas Líceum magyar tannyelvű iskolaként fog működni. (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 10.)

1990. február 10.

A *Cuvântul Liber* aznapi lapszámában közölték a Vatra Românească Szövetség felhívását a magyar lakossághoz. Ebben kijelentették, hogy a VR nem irányul egyetlen nemzetiség ellen sem, emlékeztettek az 1989. decemberi forradalom alatt történt összefogásra. Elismerték és érthetőnek tartották a magyar fél kívánságát a saját nyelven folyó oktatásra, de nem értettek egyet a különálló oktatási intézmények létrehozásával. A szervezet tetteket kért (azaz a lojalitás egyértelmű jeleit), és ennek jegyében a következőket javasolta:

1. Bármiféle egyet nem értés méltányos megoldása végett a VR Egyesület és az RMDSZ hozzanak létre egy közös bizottságot, amely vizsgálja meg az egyes sérelmeket, konfliktusokat, és ezt közölgék a nyilvánossággal.
2. Mind a VR, mind az RMDSZ tartózkodjon az olyan jellegű provokációktól, amelyek a másik fél nemzeti büszkeségét és önbecsülését sértené.
3. Se az RMDSZ se a VR ne kezdeményezzen olyan akciókat, ami sértené egyik vagy másik fél érdekeit. A VR tiltakozott a vezető posztokból való önkényes menesztések ellen.
4. Az állami közigazgatási szervek ne tegyenek semmilyen olyan lényeges intézkedést, ami a románokat vagy más együtt élő nemzetiséget érintené, azok megkérdése nélkül.

1990. február 10.

Az RMDSZ marosvásárhelyi szervezete (aláírók: Markó Béla alelnök, Lázok János titkár) a sajtón keresztül üzent, hogy elfogadja a VR párbeszédre való felhívását. (*Népújság*. 1990. febr. 11.)

1990. február 10.

Sor került az RMDSZ marosvásárhelyi szervezete által meghirdetett „gyertyás” tüntetésre. Marosvásárhelyen a több tízezer, egyes becslések szerint 100 000 fős tömeg némán, gyertyákkal és könyvekkel vonult fel, majd a Sportcsarnok előtti téren elmondta a *Miatyánkot* és meghallgatta Sütő András rövid beszédét. Maros megye és Erdély több településén is hasonló szimpátiatüntetésekre került sor.

1990. február 13.

Éhségstrájkot tartottak a Bolyai- és a Papiu Líceum magyar nyelvű tanulói, reggeltől déli 1 óráig, amivel az ellen tiltakoztak, hogy nem alakítják át azonnal a Bolyai Líceumot magyar tannyelvű oktatási egységgé. (*Népújság*. 1990. febr. 14.)

1990. február 15.

A *Népújságban* ismertették az RMDSZ Maros Megyei Ideiglenes Intéző Bizottsága közleményét, arról, hogy a VR párbeszédre való felhívására az RMDSZ pozitív választ

adott. De ezt követte a VR február 8-i nagygyűlése ahol a magyarság elleni uszító szónoklatok hangzottak el. Ezek után az RMDSZ a párbeszéd folytatását a Vatra Românească Szövetség vezetőinek a rendezvényükön elhangzott beszédektől való elhatárolódásához kötötte. (*Népújság*. 1990. febr. 15.)

1990. február közepén

Megszüntették a Román Televízió marosvásárhelyi stúdiójának tevékenységét. Magyar újságírói vélemény szerint azért szüntették meg, mert objektíven próbált tudósítani a helyi eseményekről. A műsor sugárzását a csatornát üzemeltető postaigazgatóság szüntette be egy kis összegű díj be nem fizetésére hivatkozva. (*Népújság*. 1990. febr. 16.)

1990. február 17.

Megalakult a marosvásárhelyi NEIT (Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa – Consiliul Municipal Provizoriu de Uniune Națională: CPUN), amelynek eredményeként az NMF városi tanácsának (Consiliul Municipal FSN) 27 tagja mellé még 26 új tagot (pártok és szervezetek képviselőit) kooptáltak. A marosvásárhelyi NEIT Végrehajtó Bizottságának összetétele a következőképpen alakult: elnök: Judea Ioan mérnök-ezredes, alelnökök: Tîrnăveanu Emil, Weszely Tibor, Gheorghe Cornel, titkár: Iosif Ovidiu. A marosvásárhelyi NEIT szakbizottságainak vezetői a következők voltak: Liebhart Mihai (népegészségügyért felelős bizottság), Borbély László (kereskedelemmel és szolgáltatással kapcsolatos problémák bizottsága), Uifălean Sorin (ifjúsági bizottság), Király István (városrendezési és közigazgatási bizottság), Gálfalvi György (kulturális bizottság), Ceacoi Bazil (oktatási bizottság), Moldovan Voicu (gazdasági bizottság), Kovács István (állampolgári jogok és törvényesség betartatása bizottsága), Pop Florian (közjavak védelme és közrend fenntartásának bizottsága), Morariu Silviu (szervezési ügyekért felelős bizottság). (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 20.)

1990. február 17.

A *Népújság* aznapi lapszámában Farkas Ernő tanfelügyelő írt az magyarországi tankönyvek ügyéről. Közölte, hogy tekintettel arra, hogy a romániai magyarság, különösen a pedagógusok nem kaptak elegendő magyar szellemi terméket, ezért a

budapesti Téka Könyvértékesítő Vállalat jelentős könyvadományt küldött Maros megye magyar szakos tanárainak, amely szépirodalmi, pedagógiai, lélektani könyvekből, szótárakból és lexikonokból állt. Ezeket a tanfelügyelőség (saját tagjaiból összeállított bizottság segítségével) szétosztotta több mint 120 iskola könyvtárának és pedagógusainak. Február 14-én Farkas Ernőt a tanfelügyelőség vezetése felkérte, hogy tanügyminiszter-helyettesi utasításra a hozott könyvekből egy-egy példányt küldjön el Bukarestbe az Oktatási Minisztériumba szakmai ellenőrzésre. Zárasképp Farkas Ernő kihangsúlyozta, hogy a Maros Megyei Tanfelügyelőség más forrásokból származó könyvekért nem vállal felelősséget.

1990. február 20.

Megalakult a Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa Maros Megyei Szervezete (NEIT, Consiliul Județean Provizoriu de Uniune Națională), a feloszlott NMF Maros Megyei Tanács helyett. Hosszas egyeztetések után az NMF Maros Megyei Tanácsának 51 tagja mellé még 15 párt és szervezet 26 képviselőjét is kooptálták. Az NEIT Maros megyei szervezete Végrehajtó Bizottságába 8 új tagot választottak: elnök: Király Károly; első alelnök: Scriciu Ioan; alelnökök: Kincses Előd, Gâlea Valer, Pleșa Octavian; titkár: Pătrașcu Gheorghe. Tagok: Man Nistor, Pop Dorel, Jakabffy Attila, Virág György, Grozav Mihai, Florian Aurel, Micu Dumitru, Veress Károly, Pop Dumitru, Körmöczki Zoltán. (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 20.)

1990. február 22.

A *Cuvântul Liber* közölte a (Rompres hírügynökségtől átvéve) a Tanügyminisztérium állásfoglalását a magyar nyelvű történelem és földrajz tankönyveknek az erdélyi iskolákban való elterjesztése ügyében. Ebben leszögezték, hogy ez nem egy hivatalos program, hanem magánszemélyek akciója volt és ehhez semmi köze nem volt a budapesti oktatási minisztériumnak. Ezen magánszemélyek célja a pozitív irányú román–magyar kapcsolatok eltérítése volt. Az állásfoglalás leszögezte, hogy a Tanügyminisztérium nyitott bármilyen, akár határokon átnyúló együttműködésre, de az iskolákban használatos tankönyvkínálat csak a Tanügyminisztériumon keresztül valósulhat meg. (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 22.)

1990. február 25.

A marosludasi MADISZ a helyi román ifjúsági szervezettel (Organizația Tinerilor Liberi – OTL) együtt álarcosbált szervezett, amelyet egy magyar nemzetiségű, IV. osztályos kislány nyert meg. A díj átadásakor az illetőnek el kellett mondania egy verset, s amikor a kislány el akart mondani egy magyar verset, hatalmas füttykoncertet kezdtek a teremben lévő román nemzetiségű résztvevők. (*Népújság*. 1990. márc. 7.)

1990. február 28.

A Vatra Românească vezetősége egy állásfoglalást tett közzé, amelyet a romániai magyar nyelvű és a magyarországi médiában a szervezetről megjelent negatív hírek és torzítások miatt látott szükségesnek. A közlemény hangsúlyozta, hogy a szervezet párbeszéd-felhívást intézett a magyar nemzeti kisebbség képviselőihez, amelyre eleinte igenlő választ kaptak, de aztán, a sajtóban elutasították azt. A VR vezetőségének állásfoglalása az elutasítást „az erdélyi románok többségével való párbeszéd” visszautasításaként értelmezte és a szeparatizmus egyik formájának tekintették. (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 28.)

1990. február 28.

A *Cuvântul Liber* napilapban ismertették, hogy a Marosvásárhely főterén álló Avram Iancu lovas szobrát ismeretlen tettesek meggyalázták. A cikkhez mellékelt fotó szerint a szobor talapzatára a „LE VED” feliratot mázolták rá. (*Cuvântul Liber*. 1990. febr. 28.)

1990. március 1.

Marosvásárhelyen a helyi közszállítási vállalat (Megyei Helyi Szállítási Vállalat) sofőrjei sztrájkba léptek. A fő követelésük az életveszélyes metanolos üzemeltetésről a benzin-üzemanyagra való visszatérés volt. (*Népújság*. 1990. márc. 3.)

1990. március 2.

A 28-as gyógyszerár munkaközössége a marosvásárhelyi TV megszüntetését sérelmezte, amelyre szerintük azért került sor, mert a valóságos viszonyokat mutatta be, és kérték annak újraindítását. (*Népújság*. 1990. márc. 2.)

1990. március 2.

Az Elektromaros vállalat klubtermében 21 marosvásárhelyi vállalat 27 szakszervezeti küldöttje gyűlésezett, amelynek célja a munkások helyzetének, problémáinak megbeszélése, és egy közös Együttműködési Szervezet megalakítása volt. A szóba került problémák: lakáskérdés, a bérletes buszjáratok fenntartása, a közellátás javítása (a sorbaállítás kiküszöbölése), a régi szakszervezetek pénzalapjának elosztása, a vállalati önkormányzatok bevezetése. (*Népújság*. 1990. márc. 8.)

1990. március 4.

Marosvásárhelyen az Avram Iancu-szobornál a Román Szociáldemokrata Párt tüntetést tartott, amely technikai okok miatt (hangosító berendezés műszaki hibája) fél órással kezdődött, emiatt a résztvevők egy része távozott. Az összegyűlteknél a Nemzeti Kereszténydemokrata Parasztpárt néhány aktivistája röplapokat osztogatott a párt programjával. A hangszórók megjavítása után Aurel Florian beszélt, aki elítélte a szobor meggyalázását. Még felszólaltak: Gheorghe Şincan ortodox lelkész, Bazil Ceacoş professor, Gheorghe Mureşan költő. A résztvevők számát párszáz főre becsülték. (*Népújság*. 1990. márc. 6.)

1990. március 7.

Az OGYI magyar diákjai ülősztrájkjal követelték az anyanyelvi oktatáshoz való jogukat. Ezen mintegy 350 magyar diák vett részt. A sztrájk kiváltó oka az volt, hogy két hónapi tárgyalás után sem vették figyelembe a magyar fél követeléseit: a paritásos elv alkalmazását az egyetem vezetősége megválasztásában, a magyar tannyelvű elméleti és gyakorlati oktatás biztosítását, külön beiskolázási helyek fenntartását a magyar nyelven tanulni óhajtok számára. (*Népújság*. 1990. márc. 9.)

1990. március 7.

Ismertették az RMDSZ Ideiglenes Marosvásárhelyi Intéző Bizottságának megalakulását, a következő tagokkal: Kolcsár Sándor, Bethlen István, Hunyadi András, Kolozsvári Zoltán, Brassai Zoltán, Zolcsák Sándor (elnök), Czellecz Jenő, Román Elemér, Kászoni Tivadar, Jakab Sámuel, Fülöp Dénes, Gáll Márton, Mátyás Zoltán, Papp Mária, Csata Ernő, Czire Dénes, Dósa Jenő, Szentgyörgyi László, Izsák Balázs, Markó Béla, Kulcsár György, Kegyes Csaba, Veress Eszter, Kacsó Ágoston, Nagy Olga, Markó Enikő. (*Népújság*. 1990. márc. 7.)

1990. március 8.

Az Elektromaros vállalatnál 12–14 óra között sztrájk zajlott le. A követelések között elhangzott: a volt szakszervezeti vagyon felosztása, az ötnapos munkahét bevezetése, a Securitate besúgói névsorának a kifüggesztése, optimális munkafeltételek biztosítása, a vállalati önállóság megteremtése, a vállalat közvetlen koordináló szerve ne a krajovai üzemi központ, hanem a szakminisztérium legyen. A munkabeszüntetés hírére az illetékes központi szervek azonnal intézkedéseket hoztak: munka-kategóriák megváltoztatását, az éjszakai műszak javadalmazását, a szabadnapokra fizetett munkabér felemelését. (*Népújság*. 1990. márc. 10.)

1990. március 8.

Marosvásárhelyen a vegyi kombinát mellé kihelyezendő kétnyelvű helységnevtáblát a gyárból kijövő román nemzetiségű munkások nem engedték feltenni. Behatoltak az Út- és Hídügyi Igazgatóság telephelyére és még hat kétnyelvű helységnevtáblát elvittek a saját üzemükbe. (*Népújság*. 1990. márc. 9.)

1990. március 10.

A *Népújságban* közzétették az RMDSZ Országos Ideiglenes Intéző Bizottsága Elnökségének közleményét. Ezek szerint az RMDSZ megaláztatással nyugtázta, hogy a NEIT és a kormány javaslatára március 12-én tárgyalások kezdődnek az OGYI vezetésével, tanárai és diákjai között a magyar nyelvű oktatás teljes helyreállításáról. Az RMDSZ a tárgyalások megindításában a kormány kisebbségek problémái iránti

fogékonyságának példáját látta. Végezetül kijelentették, az RMDSZ teljes mértékben támogatja az OGYI tiltakozó magyar diákságát. (*Népújság*. 1990. márc. 10.)

1990. március 10.

Éjszaka Szovátán ismeretlen tettesek ledöntötték Nicolae Bălcescu 1848-as román forradalmár szobrát. (*Cuvântul Liber*. 1990. márc. 14.)

1990. március 12.

A marosvásárhelyi Konzervgyárban lezajlott azon romániai magyar nemzetiségi pártok, szervezetek és szövetségek találkozója, amelyek az RMDSZ-hez kívántak csatlakozni (Erdélyi Magyar Műszaki Társaság, a Romániai Magyar Orvosok és Gyógyszerészek Szövetsége, és a Romániai Magyar Kisgazdapárt). Az ülésen részt vett Salati Ferenc, az Országos Nemzetiségi Bizottság tagja. A találkozót Király Károly, a Nemzeti Szövetség Ideiglenes Tanácsa (NSZIT) alelnöke nyitotta meg, aki arra kérte a résztvevőket, hogy támogassanak minden olyan kezdeményezést, amely egyetért a magyarság alapvető követeléseivel, és támogatja azokat, folytatni kell a pozitív szervezkedést. Király Károly sajnálatosnak tartotta, hogy „olyan értékes és értelmes emberek is, mint Corneliu Mănescu vagy Alexandru Bîrlădeanu félremagyarázzák a magyarság követelését, azt állítva, hogy Erdély autonómiáját akarják”. (*Népújság*. 1990. márc. 13.)

1990. március 12.

Az OGYI-n a magyar diákok ülősztrájkja mellett megjelentek a Vatra Românească Szövetség jelvényeit és nemzetiszínű kokárdát viselő román diákok. A román diákok kiragasztották a hirdetőtablára a Los Angeles-i református egyház angol nyelvű plakátját, amiben megjelent a történelmi Magyarország térképe, amit a román diákok úgy állítottak be, mint egy az aktuális viszonyokat bemutató kiadvány illusztrációját. A kiadványtól a magyar tanárok és diákok eleve elhatárolták magukat. A városi kórházak magyar nemzetiségű dolgozói – az OGYI volt hallgatói – munkaidejük letelte után – szolidaritásuk jeleként – odaálltak az ülősztrájkot folytató magyar diákok mellé. Aznap a román és magyar tagozat képviselőinek a tanácskozására is sor került. A tanácskozáson román részről ott volt dr. Ion Pascu rektor, Gheorghe Simu előadótanár, dékán, Roșca

Gheorghe professzor, Marius Sabău és Radu Deac előadótanár, és Lucian Băcilă, Budișcă Ovidiu, Moraru Silviu, Paul Coriman, Adrian Dobre hallgatók. Magyar részről részt vett Bocskay István professzor, Fazakas Béla előadótanár, Brassai Zoltán és Jung János adjunktus, Pávai Zoltán, Lőrinczi Zoltán, Csíki Zoltán, Komáromi Zoltán, Zakariás Zoltán, Székely László hallgatók. A megbeszélésen jelen volt Ioan Judea mérnök-vezetőségi, és Gheorghe Șerban, az intézet főtitkára. A megbeszélés elviselhetetlen hangzavarba torkollott, ami nyomán a magyar fél kivonult a teremből, és az ülésstrájk tovább folytatódott. (*Népújság*. 1990. márc. 13.)

1990. március 13.

A *Cuvântul Liber* napilapban adatokat közöltek Maros megye 1990. január–februári gazdasági teljesítményéről. Ezek szerint, összehasonlítva az egy évvel azelőtti hasonló időszakokkal, az állami és szövetkezeti ipari egységekben 19,1%-kal kevesebb értéket termeltek, mint az előző év hasonló időszakában; az alkalmazottak száma 5215 fővel bővült az előző évinél, de az egy főre jutó termelékenység 24,8%-kal csökkent. Az ellátási hiányosságok és a munkaerő nem megfelelő kihasználása miatt a termelés volumenében is csökkent. Az állami beruházások összege az előző évi hasonló időszak 57,4%-át tették ki, (222,7 millió lejt), aminek csak töredéke ment építkezés-beruházásra (68 millió lej). A megye exportja (a kitöltött vámpapírok alapján) is jelentősen csökkent. Az állami- és szövetkezeti kiskereskedelmi hálózaton keresztül lefolyt árueladások összege 17,1%-kal volt nagyobb az egy évvel korábbinál. Minden árutípusnál emelkedtek az eladások. (*Cuvântul Liber*. 1990. márc. 13.)

1990. március 13.

A *Népújságban* ismertették, hogy a romániai 12 nemzeti kisebbségi szervezet kifejezte elégedetlenségét amiatt, hogy a kormány nem válaszolt az általuk, február 23-án a NEIT titkárságára benyújtott interpellációra. A nemzeti kisebbségek szervezetei a következőket kérték a kormánytól: 1. Április 15-ig a tanügyminiszter határozza meg a nemzeti kisebbségek országos iskolahálózatát a következő oktatási évre, hogy ezzel elkerüljék az egyes helyi, elhamarkodott megoldásokat. 2. Hozzák létre a nemzeti kisebbségek minisztériumát. Az interpellációban magyarázatot vártak arra, hogy miért azt az Adrian

Ovidiu Moşiu neveztek ki az Erdély kérdésével foglalkozó miniszteri rangú államtitkárrá, aki a kisebbségellenes magatartásáról ismert. Ugyanakkor magyarázatot vártak e funkció céljával és feladatával kapcsolatban. (*Népújság*. 1990. márc. 13.)

1990. március 15.

Marosvásárhelyen délután három órakor kezdődtek az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharcra emlékező ünnepségek. Koszorúkat helyeztek el a Teleki Háznál, a Székely Vértanúk emlékművénel, Nicolae Bălcescu szobránál és az 1989. december 21-i hősök emlékművénel. A főtéri római katolikus templomban délután hat órakor misét celebráltak, amely után szavatok hangzottak el. Ünnepi istentiszteletre került sor a Vártemplomban, majd a Bolyai téri unitárius templomban. (*Népújság*. 1990. márc. 16.)

1990. március 15.

A *Népújságban* közlik a szovátai RMDSZ állásfoglalását, amelyben tiltakoznak és elítélik a szovátai Nicolae Bălcescu szobor ledöntését és közlik, hogy a legrövidebb időn belül visszaállítják a szobrot eredeti helyére és biztosítják annak őrzését. (*Népújság*. 1990. márc. 15.)

1990. március 15.

A *Cuvântul Liber* napilapban közölték a Diákliga nyilatkozatát a román–magyar viszonyról, amelyet az 1990. március 8-i gyűlésükön fogadtak el. A szervezet szerint a magyar „mozgalom” az autonómia megteremtésére irányul és külföldi propagandaanyagot használt fel. Véleményük szerint a magyarság esetében nem a jogaikért folytatott küzdelemről van szó, amely csak egy álca, hanem több tíz éves múltra visszatekintő törekvésről, és az OGYI kapcsán felmerült magyar igényeket ezen törekvések összefüggésében kell vizsgálni. Véleményük szerint sok probléma megoldódik akkor, ha a „kollégáik” (értsd: magyar orvostanhallgató diákok) „elfogadják” Erdélyt illetően „mai és tegnapi teljes valóságot.” (*Cuvântul Liber*. 1990. márc. 14.)

1990. március 16.

A *Népújságban* ismertették a Maros megyei RMDSZ Oktatási Bizottságának felhívását: nem jártak sikerrel az OGYI-n a magyar nyelvű oktatás érdekében folytatott tárgyalások. Felhívták a Maros megyei, magyar tagozatokon tanuló gimnazista tanulókat, hogy hétfőn, március 19-én az OGYI-n sztrájkoló magyar diákok támogatására tartsanak egynapos, figyelmeztető sztrájkot és délelőtt tíz órakor feliratokkal vonuljanak a templomokhoz. (*Népújság*, 1990. márc. 16.)

11 óra körül Marosvásárhelyen, a Tudor negyedbeli 28-as számú gyógyszertár egyik kirakatában felfestették a meglévő öt román felirat mellé magyarul is a „gyógyszertár” feliratot, amelyet a bejárati ajtóra is kitettek. A gyógyszertárral szembeni vendéglőben lévő emberekből ez felháborodást váltott ki, és 12:45 óra körül a gyógyszertár előtt összesereglett egy körülbelül 40–50 személyből álló csoport, a magyar nyelvű felirat eltüntetését követelve. Az érintettek a rendőrségtől kértek segítséget, amely két tisztet és két altisztet, a hadsereg pedig egy századost és nyolc sorkatonát küldött a helyszínre (ez utóbbiak 13:30-kor eltávoztak).

16 óra körül a gyógyszertár előtt már mintegy ezer, román nemzetiségű személy gyűlt össze, akik inzultálni kezdték a magyar járókelőket és jelenlevőket.

17 óra körül a Testvériség (Înfrățirii) utca 7 szám, 6. emeletén feltűnt egy vászon a következő feliratokkal: „VREM EGALITATE MINORITĂȚILOR”; „MAGYAR SULIT, MAGYAR SZÓT”; „EGYENLŐSÉG! TESTVÉRISÉG!” A tömeg egy része ostromolni kezdte a lakrészt. Két tiszt és három civil ruhás személlyel bekopogott a lakásba és levették a feliratot, majd az azt készítő két magyar nemzetiségű tanulót a hadsereg védelme alatt a hátsó ajtón kimenekítettek. Az összegyűlt tömegeből egy csoport behatolt a lakásba és feldúlta. Florian Aurel, a Szociáldemokrata Párt ott lévő képviselője megpróbálta lecsendesíteni az embereket, de nem járt sikerrel. Az összegyűlt tömeg sötétedés után sem oszlott szét, a *Hora Unirii* körtáncot járták és román hazafias dalokat énekeltek, majd este 8 óra körül elindultak a városközpont felé.

Mialatt a tömeg az 1918. december 1 sugárúton a városközpont fele haladt, (magyarellenes jelszavakat is kiabálva), egy Trabant személygépkocsi (3-MS-6755), amelyet Nagy Sámuel, az Azomureș vegyipari kombinát alkalmazottja ittasan vezetett, belerohant a tömegbe és négy személyt súlyosan, tízet pedig könnyebben megsebesített.

A tüntetők a városközpontból a diákbentlakásokhoz mentek, ahol a magyar diákokat fenyegették, és csatlakozásra szólították fel a román diákokat, amit azok visszautasítottak. A tömeg ezután visszatért a városközpontba, ahol Țăra Vasile őrnagy, a Vatra Românească Maros megyei szervezete vezetőségének egyik tagja szónoklatot tartott. Kiemelte, hogy a román lakosság ne hagyja magát letiporni a magyar lakosságtól. A tüntetés körülbelül éjszaka 00:30-ig tartott. (BA, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, XXIII-bisz sz. mell., 2–3., 8–9. p.)

1990. március 17.

Fél tízkor a 28-as számú gyógyszertár előtt újra tömeg gyülekezett, amely a gyógyszertár vezetőjének fejét követelte, akit csak két rendőrautó és a Centrofarm gépkocsija tudott kimenekíteni a gyógyszertárból. Ezek után, szombat délután a gyógyszertár bezárt és az ott dolgozó gyógyszerészek közölték, hétfőtől (március 20-tól) sztrájkba lépnek mindaddig, amíg nem szavatolják a biztonságukat.

11 és 14 óra között a román Diákliga szervezett tüntetést. Ezen kevés OGYI-s diák vett részt, főleg az Egészségügyi Líceum tanulói csatlakoztak, és amíg az OGYI-től végigvonultak a Sportcsarnokig, sovíniszta, magyarellenes jelszavakat skandáltak. A Sportcsarnok előtt a szervezők felolvasták a 11 pontból álló követelésüket, és szónokok beszéltek a tömeghez (pl. Claudiu Borda és Silviu Morariu diákok). A gyűlés után a résztvevők egész nap a városközpontban tartózkodtak és este letépték és elégették a Polgármesteri Hivatal homlokzatán lévő magyar feliratokat. A tüntetés alatt erőszakos cselekményeket követtek el magyar nemzetiségű személyek ellen. (BA, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, XXV. sz. melléklet, 2. p.)

10–11 óra körül a marosvásárhelyi Teleki-ház előtt (amely a Marosvásárhelyi református esperesi Hivatalnak is otthont adott) román nemzetiségű személyekből álló tömeg gyülekezett (feltehetően a román Diákliga által szervezett, 11 órakor a Sportcsarnokban kezdődő tüntetésre igyekvő személyek), amely követelte, hogy vegyék le az épületre kitett Bem József-emléktáblára, március 15-én elhelyezett koszorúkról a piros-fehér-zöld szalagokat, majd behatoltak az épületbe, letépték a szalagokat és megfenyegették az

esperesség ott lévő dolgozóit. (BA, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, XXIII-bisz sz. mell., 2-3. 8–9. p.)

A Maros megyei és marosvásárhelyi RMDSZ közleményt tett közzé, amelyben a NEIT-hez folyamodtak a helyzet rendezéséért. Ismertették az eseményeket, tiltakoztak az atrocitások miatt, és az események erőszakossá válásért a Vatra Românească és a Liga Studentilor sovinszta uszítását tették felelőssé. Ismertették, hogy a rendfenntartó szervek nem avatkoznak be a magyarelles eseményekbe, sőt az ezügyben a rendőrségre menő RMDSZ-küldöttet kiutasították a rendőrség épületéből. A közleményben kifejezték aggodalmukat az ország több megyéjében történt, szándékosan szított pogromhangulat miatt és erélyes intézkedéseket kértek a kisebbségek és intézményeik biztonsága védelme érdekében. (Népújság. 1990. márc. 20.)

1990. március 17.

A *Cuvântul Liber* napilapban Ioan Judea, a Marosvásárhelyi municípiumi NEIT elnöke írást közölt a város általános állapotáról. Judea kiemelte a pozitívumokat: a benzin és az élelmiszer jegy nélkül kapható, a közszállítás állapota is javult. Hiányosságként egyes ipari ágazatokban regisztrált termelési kimaradásokat említette. Judea szerint szociális téren is nagy hiányosságok vannak: több mint 6000 lakáskérés van ezekből beadva az illetékes intézményekhez, több mint 2000 kérés a rossz lakhatási körülmények miatt. További nagy problémát jelentett a Tudor negyedben az oktatási intézményekben tapasztalható helyszűke. Az anyagi nehézségek mellett Judea az általános bizalmatlanság és gyanúsítás légkörét említette problémaként, amelyet álhírek táplálnak, és ezek felerősödve akár nagy embercsoportokra is veszélyessé válhatnak, „akik még nem képesek arra, hogy szelektáljanak és helyesen értelmezzenek ilyen nagy mennyiségű információtömeget”.

1990. március 19.

Megérkezett a városba a NEIT bukaresti küldöttsége (N. S. Dumitru, az Oktatási Bizottság elnöke és Verestóy Attila, a Kisebbségi Bizottság elnöke) hogy tájékozódjon az OGYI-n kialakult helyzetről. A küldöttek a nap folyamán találkoztak az OGYI magyar tanáraival és diákjaival, az OGYI vezetésével, a Vatra Românească szervezet

vezetőivel, este látták az RMDSZ összetört székházát, majd a sebesülteket a kórházban. A küldöttek éjszaka visszatértek Bukarestbe és március 20-án 10:30-kor jelentették a tapasztaltakat a NEIT elnökének, Ion Iliescunak. (BA, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, II. sz. melléklet, 5. p.)

A reggeli órákban nagyobb román tömeg verődött össze a megyei tanács épülete előtt és Kincses Előd lemondását követelte. Délelőtt 10 órakor a NEIT megyei bürojának néhány tagja fogadta a román tüntetők képviselőit, akik a tömeg nevében az alábbi követeléseket fogalmazták meg: Kincses Előd lemondása, Király Károly távozzon a NEIT Maros Megyei Tanácsa éléről; Tőkés László ne képviselje az országot külföldön; ne válasszák szét az oktatási intézményeket; ne engedélyezzék a magyar nyelvű orvosi és felsőfokú műszaki képzést; ne a magyarok vezessék a megyét; egy hivatalos nyelv legyen, a román; ne legyenek magyar vezetők a helyi intézményekben. A találkozó után a NEIT Maros megyei büroja összeült megvitatni a kialakult helyzetet, amelyen Körmöczky Zoltánt és Kincses Elődöt leszámítva egyetlen magyar nemzetiségű NEIT-tag sem volt jelen. A gyűlésen a NEIT több tagja is kérte Kincses Előd lemondását, és ehhez a véleményhez csatlakozott a NEIT első alelnöke, Ioan Scriciu tábornok is. Kincses végül az épület erkélyéről 13 óra körül nyilvánosan bejelentette a lemondását.

Dél körül a görgényvölgyi településekről (Görgényhodák és Marosoroszfalu községek) két-három autóbusz és két DAC típusú billenőplatós tehergépkocsi ütő- és vágó eszközökkel felfegyverkezett román nemzetiségű vidékieket hozott be Marosvásárhelyre. A gépjárművek a Főtéren, a Hős Román Katona szobránál parkoltak le, a velük utazók ott leszálltak és csatlakoztak a főtéren lévő román tömeghez. A pár tíz méterre lévő Vatra Românească székházától csatlakozott hozzájuk mintegy 50-60 személy, akik szemmel látható módon a Bolyai utca irányába irányították őket. A tüntetők magyar nyelvű feliratokat semmisítettek meg és magyar nemzetiségű személyeket inzultáltak.

Négy óra körül a tömeg körülvette a pártok székházainak otthont adó épületet. Az épület előtt a Kincses Előd lemondásának hírére összegyűlt körülbelül 100–120 magyar nemzetiségű személyt találtak a román tüntetők. A magyarok egy része kiszorult az épület előtti térről, a másik része pedig az épületben keresett menedéket. (A székházban éppen az RMDSZ vezetősége ülésezett.) A tüntetők ostromolni kezdték az épületet, fejszékkel próbálták betörni az ajtókat, kövekkel dobálták az ablakokat. A bent lévők

igyekeztek feltartóztatni az támadókat, így az épület bejáratánál, majd a benti helyiségekben közelharc alakult ki, ennek során mindkét fél részéről történtek sebesülések.

A többségben lévő román tömeg behatolt az épületbe, az emeletről is kiszorították a magyarokat, akik a padlásra menekültek, ahol elbarikádozták magukat. Az ostromlottak, amíg lehetőségük nyílt erre, többször is telefonon próbáltak segítségért folyamodni. Király Károly azt tanácsolta, hogy a rendőrségtől kérjenek segítséget, de a megyei rendőrpáncsnok, Gambra ezredes arra hivatkozott, hogy nincs elegendő embere, a helyőrségtől pedig az a válasz érkezett, hogy már intézkedtek. Egy adat szerint a helyszínen Moldovan (Ioan) rendőr-alezredes tartózkodott, mintegy 20-25 rendőrrel. Visszaemlékezések több olyan esetet említenek, amikor román nemzetiségű rendőrtisztek, közrendőrök vagy civil személyek magyar nemzetiségűeket mentettek ki.

Az ostrom közben, fél tíz körül, a helyszínre érkeztek a város és a megye vezetői is: Ioan Judea ezredes és Scriciu tartalékos tábornok. Judea ezredes felkérte a fent tartózkodókat, hogy hagyják el a padlásteret és szóbeli garanciát vállalt arra, hogy a hadsereg egy teherautójával bántatlanul elhagyhatják a székházat. Sütő András és néhány személy vállalta, hogy igénybe veszik a segítséget. Amint az épületből kiléptek, Judea és Scriciu eltűnt mellőlük és a teherautóig vezető szakaszon a kis csoportot folyamatosan ütlegelték a támadók, akik a teherautó ponyváját eltávolítva további súlyos sérüléseket okoztak a távozó csoport tagjainak. Sütő András fél szemére megvakult. Éjszaka 11 óra tájban eloszlott a tüntető tömeg, a padláson rekedtek elhagyták az épületet. A támadók közül csak két személyt azonosítottak be utólag: Berki Alexandrut és Gorea Ioant. (Káli Király István: *Az ellopott tavasz. Fehér könyv. Az 1990. március 19. és 20-i események Marosvásárhelyen.* Püski, Budapest, 1991.)

Este Ion Iliescu, a NEIT elnöke a rádió- és tévéadóknak mondott beszédében ismertette álláspontját: elítélte az RMDSZ marosvásárhelyi székházának feldúlását, egyes RMDSZ-aktivisták megsebesítését. Kifejezte aggodalmát a román és magyar nemzetiségű állampolgárok közötti feszültség növekedése miatt, és hogy az események ennyire elfajultak. (*Alocuțiunea domnului Ion Iliescu în legătură cu evenimetele de la Tîrgu Mureș.* 1. p.) Sajnálatát fejezte ki, hogy a helyi hatóságok, rendvédelmi szervek,

hatóságok nem tudták biztosítani a közintézményeknek a törvényekben előírt biztonságát, és azért, hogy a szélsőséges elemeket nem sikerült megfékezni.

Iliescu felhívást intézett a román és magyar nemzetiségű állampolgárokhoz, hogy ne adjanak helyt az indulatoknak, ösztönöknek, és párbeszédre, a kölcsönös megértésre szólított fel. (*Cuvântul Liber*. 1990. márc. 21)

1990. március 20.

Reggel az üzemek magyar nemzetiségű dolgozói sztrájkba léptek, majd elhagyták munkahelyeiket és a Bolyai térre, majd a Főtérre, a megyeháza elé mentek, tiltakozni a március 19-i események miatt.

Fél tíz körül a marosvásárhelyi RMDSZ vezetősége kiáltványt tett közzé a helyi rádió magyar nyelvű adásában, amelyben elítélte a március 19-én a városban történeteket, általános munkahelyi sztrájkra szólította fel a megye magyar nemzetiségű lakosságát és felkérte a városközpontban tartózkodókat, hogy óvakodjanak mindennemű provokációtól. (Marosvásárhelyi Rádió, Aranyszalagtár.)

Délelőtt tanácskozott a Maros megyei NEIT, és fél 11 után felolvasták a NEIT Maros Megyei Tanácsának ülése után megfogalmazott közleményt, amelyben elítélték a 19-ei eseményeket, annak kivizsgálást és a bűnösök felelősségre vonását ígérték. (*ACJM*, Inv. 36/1990. dos. 6. f. 208. NEIT MMIT 1990. március 20-i ülése. Tanácskozás a magyar tüntetők képviselőivel.)

11:30 és 12:00 óra között a marosvásárhelyi katonai helyőrség parancsnoksága telefonbeszélgetéseket folytatott Görgényhodák és Libánfalva polgármestereivel.

A délelőtti órákban a főtér két pontjában, az Avram Iancu-szobor körül, majd később a Grand Hotel környékén román nemzetiségű személyekből álló csoportok gyülekeztek, számuk folyamatosan növekedett és magyarellenes jelszavakat kiabáltak.

12:28 órakor a marosvásárhelyi helyőrség parancsnoksága tisztekből két csoportot alakított és elküldte őket egyes Görgény- és Marosvölgyi helységekre. (*BA*, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, XXXII-4 sz. melléklet: A Nemzetvédelmi Minisztérium jegyzéke arról, ahogy a marosvásárhelyi helyőrség katonai alakulatai tevékenykedtek 1990. március 20-án.)

Dél körül a Maros felső szakasza-menti és Görgény-völgyi községekből felfegyverzett helybeli román nemzetiségű lakosokat szállító gépjárműoszlop indult el Marosvásárhely irányába.

Délután háromnegyed 2-kor a Maros Megyei RMDSZ egy átíratot a küldött a NEIT MMIT-nek, Scriciu Ioannak címezve, amelyben tudomására hozta, hogy 20 perccel azelőtt Déda, Görgényhodák, Libánfalva, Marosoroszfalu, Déda-Bisztra helységekből gépjárműoszlop indult Marosvásárhelyre, és kérte a hadsereg bevetését az utak lezárására, és az útnak indultak visszafordítását.

Délután három órakor a honvédelmi miniszter parancsot adott útzáratok létrehozására. A két-két páncélozott felderítő harcjárművel Szászrégen felől 15:30-ig, Segesvár felől négy órára felállították az útzáratot. (BA, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, XXXII-4 sz. melléklet, 1. p., A Nemzetvédelmi Minisztérium jegyzéke arról, ahogy a marosvásárhelyi helyőrség katonai alakulatai tevékenykedtek 1990. március 20-án. és XXXII-5 sz. melléklet: Jegyzék a marosvásárhelyi helyőrség katonai egységei által fogatosított egyes intézkedésekről. 1–2 p.)

Délután öt óra körül a Szászrégen felőli kordonon átengedték a román tüntetőket szállító, autóbuszokból és tehergépjárművekből álló gépkocsioszlopot, amely behatolt a városba, és a Főtér közelében a Bulgárok terén (Panov) állt meg, ahol utasaik leszálltak a gépjárművekről és csatlakoztak a marosvásárhelyi román nemzetiségű tüntetők csoportjához. (BA, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, XXXII-4 sz. melléklet, 1. p., A Nemzetvédelmi Minisztérium jegyzéke arról, ahogy a marosvásárhelyi helyőrség katonai alakulatai tevékenykedtek 1990. március 20-án. és XXXII-5 sz. melléklet: Jegyzék a marosvásárhelyi helyőrség katonai egységei által fogatosított egyes intézkedésekről. 1–2 p.)

5 óra körül, valószínűleg egy második konvoj román nemzetiségű tagjai Sáromberkén helybelieket támadtak meg, majd feldúlták a falu pékségét és a helyi élelmiszerboltot, majd a gépkocsikba visszaülve távoztak. Ezt követően a helybeliek megszervezték a falu védelmét: úttorlaszokat létesítettek, csoportokat alakítottak, amelyek megállították és ellenőrizték a faluba belépő gépjárműveket.

17 óra 38 perckor a román tüntetők egy felfegyverkezett csoportja áttörte a vékony rendőrkordont és megtámadta a magyar tüntetőket. Elkezdődtek Marosvásárhelyen az utcai harcok. Este fél hétkor a honvédelmi miniszter parancsot adott a tüntetők szétválasztására, ezt követően 19:17 órára a marosvásárhelyi 2. harckocsiezred tíz harckocsija (később további 6) két oszlopot alkotott a főter két oldalán, de csupán elválasztani tudták a két tábor, az összecsapásokat megszüntetni nem sikerült. Délután a hírek hallatára Nyárád menti és Szováta környéki településekről magyar nemzetiségű lakosok gépjárműveken Marosvásárhelyre indultak. A hadsereg útzárlatán e gépjárművek nem jutottak át, ezért az utasok gyalog jutottak be a városközpontba és csatlakoztak a magyar táborhoz. (BA, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, XXXII-5 sz. melléklet: Jegyzék a marosvásárhelyi helyőrségi katonai egységei által fogantatosított egyes intézkedésekről. 2 p.)

Az esti órákban a magyar félhez („Ne féljete magyarok, itt vannak a cigányok” felkiáltással) csatlakozott a marosvásárhelyi romák egy csoportja is. (Oltyán László: *Virágot a kedveskének. Fehér könyv. Az 1990. március 19. és 20-i események Marosvásárhelyen.* Püski, Budapest, 1991. 41. p.)

Este tíz és tizenegy között a vidékiekkel kiegészült magyarok áttörték a román tábor sorait és szétkergették a román tüntetőket, amelyek közül többen súlyosan megsebesültek. A román tüntetőket szállító járművek egy részét a magyarok felgyújtották. Az utcai összecsapások éjfél körül értek véget.

Este a NEIT országos vezetősége vizsgálóbizottságot hozott létre a marosvásárhelyi események felderítésére és vizsgálatára, ennek tagjai: Ion Mânzatu (a NEIT alelnöke), Gelu Voican-Voiculescu (miniszterelnök-helyettes), Nicolae S. Dumitru, Nicolae Radu, Verestóy Attila (a NEIT Végrehajtó Bűrójának tagjai), Mihai Şora (tanügyminiszter), Mihai Eftimescu (Nemzetvédelmi Minisztérium, a vezérkari főnök első helyettese), Corneliu Diamandescu (belügyminiszter-helyettes), Nicolae Cochinescu (az Országos Ügyészség egyik igazgatója). (BA, 1990 MEI, 9. ircs., A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa vizsgálóbizottságának jelentése, I. sz. melléklet- A Nemzeti Egység Ideiglenes Tanácsa Végrehajtó Bűrójának 5. számú határozata.)

1990. március 21.

A hajnali órákban újabb katonai egységek érkeztek a városba, amelyek ellenőrzés alá vonták a városközpontot. Délelőtt kezdetét vették az első tárgyalások a román és a magyar képviselők között.

1990. március 22.

Este hat órakor a kormánybizottság jelenlétével befejeződött Marosvásárhelyen az RMDSZ és a VR képviselőinek közös ülése. Az RMDSZ kinyilvánította, hogy nincs szándékában Erdély elcsatolása. Vegyes munkabizottságok alakultak, mindkét szervezet megígérte, hogy nem szervez tüntetést és tartózkodik mindenféle polémiától. Megegyeztek továbbá a kétnyelvű feliratok és az anyanyelvi oktatás kérdésének rendezéséről is.

A marosvásárhelyi ifjúsági szervezetek közös nyilatkozatban ítélték el a marosvásárhelyi véres eseményeket. (*Népújság*. 1990. márc. 23.)

1990. március 23.

A Nemzeti Egység Maros Megyei Ideiglenes Tanácsa Gelu Voican-Voiculescu jelenlétében új vezetőséget választott: Galea Valer elnök, Kolozsvári Zoltán, Rusu Sabin és Virág György alelnökök. Patrascu Gerorge titkár. Az újbürónak 13 román, 7 magyar és 1 német tagja volt.

Délelőtt ülésezett a Nemzeti Egység Marosvásárhely Muncípiumi Ideiglenes Tanácsa. Az ülésen a városban tapasztalható általános helyzetet beszélték meg, az élelmiszerrel történő ellátás megszervezését. A közrend fenntartása végett vegyes (egy rendőr, egy katona, egy-egy román és magyar civil) járőröket szerveztek. Az ülés folyamán a főtéren román tömeg tüntetett. A tüntetők magyarelles jelszavakat skandáltak, néha kollektív felelősségre vonást követelve a magyarokkal szemben. A délutáni órákban a megyei szervezethez hasonlóan a muncípiumibüróban is vezetőségváltásra került sor. Az új vezetőség: Gheorghe Cornel elnök, Borbély László, Tarnaveanu Emil, Uifălean Sorin alelnökök, Gican Adina titkár. (*Népújság*. 1990. márc. 24.)

1990. március 27.

A Nemzeti Egység Maros Megyei Ideiglenes Tanácsa felhívással fordul az összes Maros megyei vállalathoz és azok munkásaihoz, hogy teljes kapacitással folytassák a termelést, hagyjanak fel mindenféle destabilizáló tevékenységgel, munkaidőben szüntessenek be bármiféle politikai jellegű tevékenységet. (*Népújság*. 1990. márc. 28.)

1990. március 31.

Ioan Judea ezredes közleményben próbálja tisztázni az elmúlt hetek eseményeit. Az RMDSZ székháza elleni támadást a forradalom ellenségeinek provokációjaként írja le. Vitatkozik továbbá a görgényhodákiakkal, akik egy korábbi nyilatkozatban azt állították, hogy semmi közük az eseményekhez. Judea a hodákiakat vádolja a székház feldúlásával.

1990. április 4.

Az RMDSZ és a VR marosvásárhelyi szervezetei közös közleményt adtak ki a marosvásárhelyi események eddigi fejleményeiről: nyugalomra intenek, garantálják a vizsgálóbizottság munkájának folytatását. (*Népújság*. 1990. ápr. 4.)

1990. április 9.

Megalakult a Romániai Magyar Mezőgazdák Egyesületének Maros Megyei szervezete, Jakab Sámuel ideiglenes ügyvezető vezetésével. (*Népújság*. 1990. ápr. 9.)

1990. április 11.

Negyedik alkalommal ülésezett Marosvásárhelyen a márciusi eseményeket vizsgáló román–magyar vegyes bizottság. Az ülésen ún. összekötő bizottságokat hoztak létre, amelyek célja tartani a kapcsolatot az összes államhatalmi szervvel. (*Népújság*. 1990. ápr. 11.)

1990. április 18.

Megalakult a Romániai Magyar Kereszténydemokrata Párt marosvásárhelyi fiókszervezete. Az Ideiglenes Intéző Bizottság tagjai: Apor Csaba, Bandi Kati, Kasler Péter, Miholcsa József, Ötvös György, Szabó Béla, Szabó István, Varga László. (*Népújság*. 1990. ápr. 19.)

1990. április 19.

A *Népújság* ankétot közöl *Menni, vagy maradni* címmel. Az ankét a marosvásárhelyi magyar lakosság egy jelentős részénél tapasztalható kivándorlási hajlamról készült. A városban tömeges mértékűt öltött a kivándorlás, a magyar lakosok nagy arányban gondolták úgy, hogy számukra nincs biztonságos jövő a városban.

1990. április 25.

Közzétették a Maros megyei szenátusi jelöltek listáját. A megyéből összesen 16 szervezet állított jelöltet valamint egy független jelölt is indult a választásokon.

1990. április 26.

Közzétették a Maros megyei képviselőjelöltek listáját. A megyéből összesen 20 szervezet állított jelöltet, valamint három független jelölt is indult a választásokon. Az RMDSZ jelöltjei Maros megyében: Borbély László, Zsigmond László, Frunda György, Kerekes Károly, Németh János, Ábrám Zoltán, Ilyés Kinga, Fülöp Dénes, Pongrácz Antal Sándor. (*Népújság*. 1990. ápr. 26.)

1990. május 4.

Csiha Kálmánt, a marosvásárhelyi Gecse utcai gyülekezet esperesét megválasztották a Kolozsvári Református Egyházkerület püspökévé.

1990. május 5.

Egy Markó Bélával készült interjúból kiderül, hogy Kincses Előd jelölése ellen óvást nyújtottak be, amelynek következtében Kincses lekerült a választási jelöltlistáról. Ugyanez történt a függetlenként induló Smaranda Enacheval is. (*Népújság*. 1990. máj. 6.)

1990. május 7.

Ioan Rațiu, a Nemzeti Parasztpárt elnöke választási gyűlést tartott Marosvásárhelyen. Beszédét többször is megzavarták az Iliescut és a Vatrát éltető személyek. (*Népújság*. 1990. máj. 8.)

1990. május 16.

Az NMF Maros megyei szervezete kampánygyűlést szervezett Marosvásárhelyen. A több ezres tömeg Iliescut és a Vatrát éltető jelszavak skandált. (*Népújság*. 1990. máj. 17.)

1990. május 23.

Kezdetét vette a XX. marosvásárhelyi Zenei Napok rendezvény.

1990. május 23.

A Maros Megyei Választási iroda közzétette a választás megyei eredményeit.

Elnökválasztás: Ion Iliescu 60,35%, Radu Câmpeanu 36,79%, Ion Rațiu 2,86%.

Szenátus: RMDSZ 42,51%, AUR 34,36%, NMF 16,52%.

Képviselők: RMDSZ 41,96%, AUR 34,39%, NMF 14,24%, NLP 1,73%, KDNP 0,89%.

Megválasztott szenátorok: Markó Béla RMDSZ, Radu Ceontea AUR, Galea Valer NMF.

Képviselők: Borbély László, Zsigmond László, Frunda György, Kerekes Károly RMDSZ; Pop Dumitru, Petru Coriolan, Burca Petru AUR; Moldovan Corneliu NMF.